

IZR. TANÜGYI ÉRTESEITŐ

Felelős szerkesztő: CSAJÁGI BÉLA.

Megjelen minden hó 1-én. — Kiadja az „Orsz. magy. izr. tanító-egyesület. —
Előfizetési ár: Nem tagok számára egész évre 2 frt. — Az egyesület tagjainak díjmentesen
jár. — Az előfizetési pénzek és tagsági díjak Tolnai J. Béla egyesületi pénztároshoz (VII.,
Óvoda-utca 5. szám alá) küldendők. — Szerkesztői iroda: VII., Sip-utca 12. sz.

Tartalom: Vezércikk: ☉ — Mit tanítsunk? Pollák Manó. — Résen állunk: Steinherz
Adolf. — Az országos bizottság ülése: Adler Simon. — Levelezés: Révész Márton. —
Könyvismertetés: Barna Jónás. Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Budapest, 1893. szeptember 1.

Még hímes a rét; erdő, liget visszhangzik az énekes madár dalától, hogy felkeressük csendes munkásságunk tanyáját: az iskolát. S testben meg-erősödvé ha elhagyjuk a zúgó tölgyest s búcsút mondunk az illatos fenyvesnek, illő számot vetni magunkkal: vajjon hivatásunk iránt tartozó kötelmeinknek megfeleltünk-e a szünetidőben is? Megtettük-e mindazokat, miket tanítói ön-érzetünk, hivatásszeretetünk, a köz és önmagunk iránti köteleesség mértek reánk?

A lelkiismerettel végzett munka jutalma, — a boldogító öntudat — számos kartársnak jutott osztályrészül az idén. Az összetartozandóság érzelmé nyilvánult hatalmasan kebleinkben, áldásain hova-fővább épülnek azok, kik az egyesülés szent lángját feléleszték, kik azt szították s kik éber szemmel ügyelnek arra, hogy e láng terjedjen s a haza zsidó tanítóinak szivében nyerjen folyton tápot.

* * *

Olybá fejlődtek a viszonyok, hogy ma már nem elégedhetünk meg azzal, ha felekezeti tanügyi munkásai egyszerű tagokul vétetik fel magukat egyesületünkbe. A vezetés szálai, az adminisztráció — természetesen — a központi igazgatás kezeiben kell, hogy összpontosuljon; ez adja meg az irányelveket, legyen közbenjáró tanító, iskola-fentartó és hatóság közt; legyen közvetítője a tanügyet érdeklő mindennemű mozzanatnak; legyen hí sáfárja vagyonunknak, munkásságával pedig szerezzen tiszteletet állásunknak.

Mégis az egyesületi élet számtalan fontos s csak a helyszinén megoldható kérdéseinek elintézése a fiókkörökre kell, hogy háromolják.

Mert könyveink bevezetéséről ha van szó, célta alig ér el, ki egymagában áll; öregbíteni ha akarjuk alapjainkat s a társadalmat kell segítségül hívni, a fiókköröket nélkülözni nem lehet; a fiókkörökre szorul az, ki ideális foglalkozása közben szerzett tapasztalatait akarja a tanügy javára tágabb körben értékesíteni és a fiókkörökben fejlődik ki az egy hivatással bírók között az eléggé nem méltányolható kartársi szellem; ott fogamzanak meg a barátság, kitartás, hivatásszeretet szent érzelmei.

A még mindig nélkülözött társadalmi elismerést is hogyan szerezhethetjük meg inkább, mint a fiókkörök révén?

S ismételjük-e újra, hogy anyagi megizmosodásunknak alapját csak a fiókkörök céltudatos működésével teremthetjük meg?

* * *

A szünidőben tartott fiókköri ülések készítették bennünket arra, hogy gyakran szellőztetett kérdést újra felvessük! . . . Leszen-e foganatja? Rajtunk ne muljon! Becsületes szándokunk, hívséges fáradozásunk itt-ott tán számíthat jutalomra. Ime N.-Kanizsa érdemes tantestülete, élén a tudós főrabbival, most fáradozik fiókkör létesítésén. Erős a hitünk, hogy mire végire járunk a ma megkezdett tanévnek, nemes példájok követőkre talál.

Nagy még a meghódítandó tér, az idő' int. Siessünk!

○

Mit tanítsunk?

(Felolvastatott a bács-bodrogmegyei fiók-körnek f. é. július hó 3-án Baján tartott közgyűlése alkalmával.)

Midőn a nevelő a rábizott növendékekkel, vagy a rábizott növendékek tömegével ismereteket közöl, midőn ez ismereteket a növendékben mintegy megrögzíti és tudását mind szélesebb alapokra fekteti, akkor növendékének tanítója, akkor tanít.

Tanítóképző intézeteinkben megtanulja a leendő tanító, hogyan kell tanítani, miként kell szemléltetni; megtanul sok mindent, csak azt nem, hogy mit tanítson. Tudományos műveink, módszertanaink mélységesen hallgatnak a kérdésre és mintegy egyenesen ráutalnak a miniszteri tantervre, melynek keretén belül a tananyag specziális megválasztásában és annak elrendezésében tulsok szabadságot hagynak, — nem mindig az iskola hasznára. Hisz általános ismert tény a tanítók közt, hogy a miniszteri tanterv megalkotása napjától kezdve revízióra szorult már csak azért is, mert az osztatlan iskola'ára éppen nincsen tekintettel: és ez annyival is inkább érdekes, mert iskoláink legnagyobb része többé-kevésbé osztatlan.

Pedig, ha fontos a leendő tanítóval közölni azt, hogyan tanítson, hálás volna az is, ha megismertetnék vele a tanítandó tananyagot is. Az okot, a miért az egyik vagy másik tantárgyat tanítjuk, tudományosan megállapítva. Mi elvül tűzzük ki, a tanulókkal közlendő igazságokat előbb megértetni és mi magunk mai napság, midőn a tudományok terén az auktoritás megszűnt, évszámra tanítunk tantárgyakat csak azért, mert ötven előtt is tanították, vagy mert a miniszteri tanterv előírja, a nélkül, hogy kíváncsiak lennénk egyes tantárgyak fontosságára és az okra, a miért tantervünkben előfordulnak.

A mióta az emberek ismereteket, vagy ügyességeket közölnek egymással, de legkivált gyermekeikkel, a közlendők anyaga mindig attól függött, hogy mivé akarjuk a növendéket nevelni, azaz, a nevelés céljától. Izraelnél a nevelés célja volt az Örökkévalót megismerni, őt szolgálni és parancsai szerint élni a házban és a házon kívül, az erdőben és a mezőn, szóval mindenütt. Világos, hogy a tananyag nem lehetett más, mint a szentírás. Látjuk tehát, hogy Izraelnél a vallásos érzelmeknek minél magasztosabb fokra való emelése volt elsősorban irányadó. A kasztrendszerrel bíró államokban a társadalmi rend fentartására törekedtek és így mi sem természetesebb, mint az, hogy csak a kiváltságos kasztok tanultak és csak annyit, a mennyit éppen tudniok kellett. Spárta kizárólag katonákat akart nevelni és ezért is főleg a testi nevelésre fordította főgondját, a szellemi nevelést tökéletesen elhanya-

golta, az érzelmi nevelésből pedig csak azokat választotta ki, melyek a bátorság, akarat és harciasság fokozására szolgáltak és megtanították gyermekeiket Tirtaeos harci dalaira. Athén polgársága kétféle célú tűzött maga elé; az egyik volt a tudományok és művészetek fejlesztése, a másik pedig a legtisztább demokraczia megszilárdítása. Az első érdekében megbecsülték azokat, kik szellemükkel kiváltak, színházakat állítottak fel, melyeknek a néptől való látogatását a jelenkorig is utánozhatatlan sikerrel biztosították. A második cél érdekében az alig férfivá vált ifjút a harcosok sorába vették fel, hogy így részt vevén hazája védelmében, kifejlődjék benne a vágy is az ország kormányzásában közvetlenül részt venni.

Róma a forumra vitte ifjait, hogy ott közvetlen szemlélői legyenek a birodalom kormányzásának.

E néhány példa, hiszem eléggé bizonyítja, hogy a nevelés célja és a tananyag közt szoros okozati összefüggés van.

Jöjünk azonban tisztában az iránt, mi az: nevelni? A legrövidebb definíció az, hogy az embert, mint fejlődni képes lényt a tökélelességig fejleszteni. A nevelés célja pedig?

Minden korban más, minden népnél más, minden felekezetenél más. Göthe, a poéták fejedelme, azt mondja, hogy a tanító kötelessége a gyermekekkel rövid időn belül közölni mindazt, a mit az emberiség hasznosát, szépet, évezredek át ért. Goethe tehát a nevelőtől csak tanítást várt és nála a nevelés célja bizonyos mennyiségű tudás megszerzése. Rousseau szerint a nevelő kötelessége a gyermeket a természet adta törvényeknek megfelelően felnevelni, hogy az egyén a maga természetes egyszerűségében megmaradjon. Rousseaunál tehát a cél és a direkt könyvből való tanulás egészen mellékes.

Verulami Bacon a reáliákra, a direkt szemléletre fekteti a főszúlyt és specziell tanítani akar, míg Locke a klasszikusok mondását eleveníti fel, a „mensana“-t, és a testi nevelésre kíván nagy gondot fordítani, a tanítótól pedig nem követel nagyfokú tudást, hanem inkább meleg kedélyt és azt a képességet, hogy gyermekekkel el tudjon bánni.

Láthatjuk tehát, hogy azon kiváló egyének, a kik egy időben, vagy röviddel egymás után, sokszor egyazon országban éltek, homlokegyenest ellenkező véleményen voltak, a nevelés célját illetőleg. Jelenleg a különböző kiváló paedagógusok, különböző definíciókkal bár, de mind ugyanazon célú tűzik maguk elé, ugyanis a tiszta erkölcsösség elérését, hogy az erkölcsös szabad akarat dominálja a nevelendőt érett korában, hogy ne legyen képes egyebet akarni, csak azt, a mi szép, igaz, és jó, hogy az élet különböző kísértéseinek a legnagyobb könnyűséggel legyen képes ellentállani.

Világosan áll tehát előttünk a cél, melyet el kell érni: az erkölcsös jellem és az erkölcsös szabad akarat, mely két dolgot csak az ember képességeinek fejlesztésével érhetjük el. Mi a jellem? A jellem az egyén azon tulajdonsága, mely szerint ugyanazon esetben mindig ugyanazon módon cselekszik. Mi az erkölcs? Szintén ez egyén tulajdonsága, mely őt arra készíti, hogy saját előnyeitől eltekintve mindig azt tegye, a mi embertársainak is hasznos és kellemes. Mi az akarat? A lélek azon képessége, mely a cselekvést előidézi, annak irányt, célú és határt szab.

Ha az akarat fogalmát főfogalomnak vesszük és visszafelé haladunk, keresve azon fogalmakat, melyek az akarat fogalmának alárendelt fogalmai, ott találjuk a szenvedély, a hajlam, a vágy és az ösztön fogalmait, melyek közül az ösztön fogalma mintegy bázisát képezi a lélek akaró képességének; ez azonban a maga határozatlanságában mégis egyrészt az érzelmeken, másrészt a következtetésen, ítéleten, fogalmon és végül a képzetten nyugszik, mert hiszen tudjuk, hogy az ösztönszerű cselekedetknél az ösztönszerűség

határozatlansága csak abból áll, hogy az egyén ismeri bár a cselekvés okát és célját, a cselekvés lefolyásáról magáról azonban nincs világos tudata. Nem merem ugyan mondani, hogy ez a meghatározás minden ösztönszerű mozgásra ráillik, de bizonyos az, hogy a legtöbb esetre nézve ezen állítás igaz és helyes. Azt hiszem tehát, hogy a képzetek előidézését a tanítás első fázisának tekintvén, sikerült kimutatnom a szoros összefüggést a tanítás anyaga és a nevelés célja között.

Tudjuk hát, hogy a képzeteken alapszik az egész tanítás, tudjuk azt is, hogy a képzeteknek a természettől fogva megvan azon tulajdonságuk, miszerint az erősebb képzetek háttérbe szorítják a gyengébbeket, mindig valahányszor lelkünk akaróképesége nem működik szándékosan közre a gyengébb képzett megerősítésén; röviden szólva, a mi iránt érdeklődünk, az erősebben marad meg tudatunkban, bár ha gyöngébb képzet járult is létrejövéséhez mint az a mi iránt nem érdeklődünk. Tehát állandó és akaratlan messze kiható érdeklődést kell felkelteni a növendékben, de nem a módszer iránt, hanem maga a tárgy iránt. És miután az egyén testből és lélekből áll, miután az egyén egyformán tagja vallásfelekezetének, hazájának, a természetnek kell, hogy érdeklődjék saját testi állapota, felekezete, hazája és az egész természet iránt; csak így, ha ez a sokféle érdeklődés élénken meg van a növendékben, csak így mondhatjuk igazán, hogy a gyermeket neveljük és csak ha az érdeklődést a neki valóban megfelelő anyaggal tápláljuk, remélhetjük, hogy elérjük a nevelés célját, hogy ugyanis megerősítjük a majdan érett egyénben az erkölcsös jellemet és az erkölcsös szabad akaratot, mert ezek mellett csak a kedélyt, az érzelmeket kell nemesíteni, mert az érzelmekek azok, melyek, mint már előbb is szoltam, az akaratra sokszor — igen fontos esetekben is — mély hatást gyakorolnak. (Emberélet megmentése.)

Az érdeklődést saját testi állapota iránt fel lehet kelteni a gyermekben azzal, hogy megismertetjük vele az emberi test alkotását, a szerveket és azok ápolását, ha tornáztatjuk, játszattjuk, megtanítjuk úszni, korcsolyázni és bevezetjük a testgyakorlatok különböző fajaiba. Ne legyen iskola, a hol nincs tornázás és játszásra alkalmas hely, ahol, legalább az ismétlő oktatásnál, nem fordul elő egészségtan. Azt hiszem, szükségtelen kiemelni, hogy úgy az iskolaház, mint az iskolaszoba és a berendezés minden darabja feleljen meg az egészség követelményeinek.

Az egyén tagja felekezetének, így tehát érdeklődnie kell vallása, ritusa, liturgiája és mindennek történeti fejlődése iránt. A vallástani anyagot azonban, tekintve sajátos közjogi helyzetünket, nem akarom értekezésem tárgyává tenni, csak azt akarom általában felhozni, hogy zsidó iskolában a bibliának, héber nyelvtannak, bibliai történetnek, és imafordításnak hiányozni nem szabad. Az egyén tagja hazájának, kell tehát, hogy érdeklődjék hazájának irodalma, története, alkotmánya és földrajzi viszonyai iránt. Meg kell itt jegyezni, hogy minden osztály tananyaga egy szerves egészet képezzen, melynél a részek szorosan tapadjanak egymáshoz, de különösen az irodalmi és történeti oktatás anyagához. Az irodalmi oktatás anyaga az első osztályban az írás és olvasás tanítása és az érzelmekek fejlesztésére, a bibliai olvasmányok, a mint azok az egyesület kiadványaiban megvannak, valamint a klaszikus becsesel bíró rövidebb népmesék. A második osztály anyaga azonos az elsővel, azon különbséggel, hogy az olvasmányok itt már hosszabbak.

A harmadik és negyedik osztályban a bibliai olvasmányok képezik az irodalmi oktatás súlypontját. Ha még ezekhez hozzávesszük a tanító éber figyelmét az iránt, hogy ő maga, valamint növendékei nem csak magyarul, hanem magyarán is beszéljenek, akkor eleget tettünk az irodalmi oktatás követelményeinek.

A nyelvtani oktatást illetőleg szándékosan nem fejtem ki nézeteimet,

mert az anyanyelv grammatikájának tanítását nem tartom hasznosnak, kivéve azt a részét, a mely a helyesírással foglalkozik. A helyesírást pedig az első osztálytól a negyedikig, minden osztályban elő kell venni.

A történelmi oktatás a harmadik osztályban veszi kezdetét, amidőn is a népmesék helyét a történelmi mondák és később a honalapítás története foglalják el. A negyedik osztályban a bibliai történethez mintegy odatámaszkodik az első királyok története, melyek a krónikákból — a történetírás forrásaiból szerkesztendőek. Ezen olvasmányokkal kapcsolatban elővehető az alkotmány főbb pontjai. A földrajzból első sorban szülőhelyének, a járásnak és a hazának földjét tanítjuk úgy, hogy ennek minden része teljesen ismert legyen a növendék előtt.

Az egyén tagja a természetnek. Hogy a természet iránt érdeklődjék, tanítanunk kell természetrajzot és pedig első sorban azon terményeket, melyeket a hazában, másodsorban azokat, melyeket a bibliai olvasmányok keretében találunk. Az első csoporthoz tartoznak: A ló, a szamár, a kutya, a farkas, a medve, a gabonafélék, a vas, a réz stb. a másodikhoz a tehén, a juh, az oroszlán, a strucz, a pálmák, a cédrus, az arany, a drágakövek stb. Tanítsuk a természeti tűneményeket, különösen azokat, melyek a házban mindennaposak. Természetes, hogy a természettudományok tanítási anyagát a beszéd- és értelemgyakorlatok és az olvasókönyv szolgáltatják. Ide tartozik még a számtan tanítás anyaga is, melyre nézve meg kell jegyezni, hogy a miniszteri tanterv a kívánalmaknak teljesen megfelelően, arra szót sem kell vesztegetni.

Ezek után már csak specziálisan a kedély és a különböző érzelmek fejlesztésére szolgáló tárgyakról volna szólni való. A tantárgyak e csoportjához tartoznak a költemények, az ének, rajz és szépírás. Az első kettő minden tantárgy mellett *kell* hogy helyet foglaljon, kiegészítendő az irodalmi-, történelmi- sőt néha a természettudományi oktatást is. A rajzot és a szépírást bizvást oda lehet vonni a német nyelvhez azért, mert az elérendő eredmény egyrésztől a növendék egészen különös irányú képességeitől függ, másrésztől pedig ezeknek ismerete merőben praktikus dolog, melylyel az elemi iskolának nem kell törődni. Nem szeretném, ha félreértenének. Nem mondom azt, hogy a német nyelvet küszöböljük ki, legtávolabbról sem. Elismerem, hogy szükségünk van rá, csak azt akarom konstatálni, hogy a nevelés sikeressé tételéhez nem kell az anyanyelven kívül más nyelv is.

Azt hiszem, ezzel nagyjában kimerítettem az elemi iskola tananyagát és kimutattam a helyet, melyet egyik másik tárgy a nevelés szolgálatában elfoglal.

Pollák Manó, el. tanító.

Résen állunk.

Vidéki tagtársaink figyelmébe ajánlva.

Bányai Jakab kartárs úr Értesítőnknek folyó évi júliusi számában figyelemre-méltó cikkben értekezett a zsidó tanítók feladatáról a fizetésfelemeléssel szemben. A praktikus értékkel bíró cikk, melynek minden egyes pontja a viszonyok helyes ismeretéről tanuskodik, észszerűen és világosan tárja elénk a helyzetet. Bennünket egyebek közt leginkább azon része érdekel, melyben szerző a bizonyítékok meggyőző erejével támogatja abbéli aggodalmát, hogy a fizetésfelemelési törvényjavaslat hitközségeink egynémelyikénél nem fogja a várt anyagi sikert eredményezni. Nem pedig azért, mert a javaslatnak azon része, mely anyagi helyzetünk jelentékeny megjavítását célozza, a quinquenium-ról szóló, ugyszólván létjogát fogja elveszíteni a törvény olyatén kijátszásával, minőre az említett cikk utal. A szerző ugyanis kilátásba helyezi az eshetőséget, hogy

néhány iskolafentartó hitközség, mely nem tart lépést a haladó korral és a tanítók verejtékes munkáját kellőképen méltányolni nem tudja, illetve szűkkeblűség-ből nem akarja, a törvény kötelező ereje elől olyképen fog kitérni, hogy az eselleg jól dotált állást alkalomadtán ujja szervezi, 600—700 frt helyett a törvényes minimumot írja ki a pályázatra olyformán, hogy a 300. frtnyi törzsfizetés a kiszabott ötödéves korpótlékokkal egyetemben csak hosszú évek múltán gyarapodhatik olyan összeggé, minővel az állást annakelőtte javadalmazták.

Hogy az említett cikk mennyire helyén való volt s hogy a szerző aggodalma minő jogosult, azt — sajnos — ma már a tapasztalat igazolja. Napilapokban és tanügyi közlönyökben megdöbbenéssel olvassuk az iskolai év elejére kiirt pályázatokat. Virágzó zsidó hitközségek, melyek eddig a szegény tanító vágyainak elérhetetlen távolában voltak, sértő közömbösséggel vannak ügyünk iránt és a méltányosság követelményeit könnyű szerrel feláldozzák a törvény által rájuk rótt kötelezettségeknek. 300 frtos állásokra hirdetnek pályázatot, hogy a kiszabott quinquennium pénztárukat valamiképen meg ne terhelje. Valóban jogos felháborodással vettük hírét e hitközségek eljárásának, mely hivatásunknak becsmérlése, erkölcsi méltóságunknak szégyenletes lealázása volt.

De, mint Bányai ur cikkében kifejezte, jajgatással és siránkozással czélt sohasem fogunk érni. Sisyphus munkája lenne így egyesületünk egész működése, a szegény tanítónak egy emberéleten át folytatott kétségbeesett küzdelme. Gyorsan tétthez kell látnunk, hogy megsértett érdekeinket idejekorán megóvhassuk. Addig is, míg Központi választmányunk az ügyet magáévá teszi, lapunk utján felhívást intézünk egyesületünk tagjaihoz és mindenkihez, ki czélunk megvalósítására velünk kezét fog. Minden népiskolában működő tanító értesítsen bennünket azon átlagos fizetési összegről, melyet az utolsó öt év folyamán állásában élvezett. Elejét fogjuk venni annak, hogy az állások megüresedésével a törvény kijátszásának módja nyújtassék. Egyenesen a miniszterhez fogunk folyamodni, hogy sérelmeinket még idejekorán orvosolja. Kérjük majd, mondja ki rendeletileg, hogy egy bizonyos összeggel javadalmazott állás kisebb összeggel nem javadalmazható.

Reméljük, hogy a miniszter Ur ügyünknek igazságot fog szerezni és az erkölcsi megaláztatástól, melynek árnyai már is mutatkoznak, bennünket teljesen meg fog óvni.

Reméljük, mert remélnük kell, hogy a fizelésfelemelési javaslat előnyünkre, helyzetük megjavítására fog szolgálni és nem vezet majd érdekeink léptenyomon való megsértésére. Addig is, míg a kérdés megoldást nyer, egyetértésre, kitartásra és a viszonyok helyes megítélésére van szükségünk.

Budapest.

Steinherz Adolf.

Az országos bizottság ülése.

Minden évben, a szünidő vége felé, összeül a hazai tanítók országos bizottsága és a tanítóegyesületek küldötteivel együtt tanácskozik a tanügyet és a tanítóságot érdeklő fontosabb kérdésekről. Az idén augusztus 22-én tartották meg e gyűlést, melyre csaknem valamennyi tanítóegyesület elküldte képviselőit. (Egyesületünket Csajági Béla alelnök és e sorok írója képviselte.) A küldötteken kívül számos tanító vett részt a tanácskozásban, megczáfolva mintegy azt a sokszor hangoztatott vádat, hogy a tanítóság saját ügye iránt közönnyel viseltetik. A megjelentek higgadtan és behatóan tárgyalták a napirendre kitűzött kérdéseket, melyek legtöbbszörre oly fontosak voltak, hogy azok fölött határozni egyelőre még nem lehetett, mert ezekkel még előbb az

összes tanítóságnak kell foglalkoznia és ezekhez állást foglalnia. És ez nagyon helyesen van így; a tanítók országos bizottsága legyen a forum, hol a tanügyi kérdések felvettnek, honnan az eszmék kiindulnak és hová ezek, miután a tanítók megvitatták, tisztázva és konkrét alakot öltve visszatérjenek.

Ilyen kérdések, hogy többet ne emlitsünk „a tanítók szolgálati viszonyainak szabályozása“ és az 1868. évi népoktatási törvény revíziója. A gyűlésnek egyik fénypontját képezte, hogy a királyi és egyházmegyei tanfelügyelők tanácskozásukat megszakítva testületileg megjelentek a tanítók gyűlésén, hangoztatván ott a tanfelügyelők és tanítók együttetes működésének szükségességét.

A gyűlés lefolyása a következő volt:

Lakits Vendel bizottsági elnök szép beszéddel nyitotta meg az ülést és üdvözölte az ország különböző részeiről megjelent karlársakat. Alig fejezt be elnök megnyitóját, midőn a tanfelügyelők megjelentek, kiket harsány éljenzéssel fogadtak. Lakits üdvözölte a tanfelügyelőket és biztosította őket, hogy a magyar tanítóság mint eddig, úgy ezentúl is bizalommal és szeretettel fogja követni vezérét, a tanfelügyelői kart. A tanfelügyelők nevében Tóth József pestmegyei tanfelügyelő szólott, megköszönve az elnök szép szavait, sikert kívánt a tanítók tanácskozásához. Ezután a titkári jelentés következett, melyet Koncsek Lajos, bizottsági titkár olvasott fel. A terjedelmes jelentés különösen kiemeli a bizottságnak a tanítói fizetések rendezése tárgyában kitéjtett működését, melynek ha nem is volt meg a kívánt eredménye, de nem volt sikertelen sem. A jelentés különösen Lakits Vendel érdemeit emeli ki, mely érdemekért az év folyamán arany tollal tüntették őt ki. A gyűlés a titkár jelentését tudomásul véve, titkárnak, ki ezen állásáról elfoglaltsága miatt lemond, köszönetet szavaz. Ezután Szőke István bemutatja György Aladár javaslatát a tanítói mellékfoglalkozások tárgyában. A javaslat hat pontból áll és oda konkludál, hogy a tanító maradjon tanító, ne fogadjon el oly foglalkozást, mely maga is egész embert követel (mint jegyzőség, földmivelés) hanem oly tárgyakkal foglalkozzék, melyek a tanítással összefüggnek, mint magánórák adása, népkönyvtárak és dalegyesületek vezetése, méhészet, selyemtenyésztés stb. végre kimondja, hogy a mellékkeresetet nem kell törvényhozással szabályozni. — A gyűlés hosszabb vita után elfogadta előadó javaslatait. — Ezután Szabó Bugáth László mutatta be a kiküldött hetes bizottságnak „a tanítók szolgálati viszonyainak szabályozásáról“ szóló munkálatát, mely azonban még nincs befejezve. — A gyűlés a jelentést tudomásul vette, annak tárgyalásába azonban nem bocsátkozott, hanem meghagyta a bizottságnak, hogy munkálatát jövő évre készítse el. — Következett Glatz György indítványa a népiskolai törvény revízióját illetőleg. Indítványozó indítványát hosszabb és igazán figyelemre méltó beszéd kíséretében terjesztette be. A gyűlés a kérdés kidolgozásával az indítványozót bizta meg, kinek munkálatát a tanítóegyesületnek megküldik. Végre a választásokat ejtették meg.

Hogy ez után áldomás, tósztok stb. következtek fölösleges tán mondani is.

Adler Simon.

LEVELEZÉS.

Szombathely, 1893. július 10.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Az utóbbi időben ritkán értesültek e szaklap olvasói a Dunántúl ezen leginkább fejlődő városunk zsidó iskolaügyeiről. Ez azonban nem annak tulajdonítandó, mintha itt mindenben csendes, a fejlődés szabályai szerint rendezett állapotok lettek volna. Hiszen ép az ellenkezőről tanúskodik ama sokáig

tartó vajúdas, melylyel az iskola küzdött és mely ezt már-már elenyészéssel fenyegette. Az iskolának ezen küzdelme, a beszünteléstől való félelem, meglankasztotta az alkalmazva volt tanítók munkakedvét, a jövőjük iránti aggodalom visszavonulásra készítette őket, minden társulati, vagy egyesületi mozgalomtól. Csakis ezen körülménynek akarom betudni, hogy az iskola öt tanítója közül, mult évi idejövetelemkor részben már, részben még egyetlen egy sem volt egyesületünk tagja. Ismét ez utóbbi ténynek irtam rovására, hogy az érntetem mozgalmáról, „Értesítőnk“ útján, hazai zsidó tanítóságunk nem értesülhetett. Miután pedig a tanítókat még ma sem látom az egyesület tagjainak sorában, Tekintetes Szerkesztő Úr engedelmével, én, ez iskolán kívül álló egyesületi tag, kísérem meg az utóbbi idők eseményeinek rövid vázlatát nyújtani.

A hitközség jobbjai a felekezeti iskola fennmaradásában látván a hitközségi élet megszilárdulását, nagy áldozatok árán mentették meg ezt. Bernstein Béla lelkes fiatal rabbinak megválasztatása által az iskola barátainak száma nyert rajongásban és akaraterőben. Kiváló képességeivel, ifjui lelkesedéssel párosult ritka talentumával sikerült neki egy új iskola felépíttetését elhatároztatni, ott, a hol alig 3 évvel előbb az iskola végső napjaihoz már meghúzták a lélekharangot. Az új iskola azonban nemcsak új épületet kap, hanem jó részben új tanerőket is. Goldstein Adolf, szeretve tisztelt igazgató-tanító, 1891-ben elhalálozván, helyébe igazgatóvá Róder Adolf, az irodalmi munkásságaiból általánosan ismert veterán-tanító választatott meg, tanítói helyettesül pedig az időközben rendes tanítóvá előlépett Altstädter Lajos bizatott meg. Roder azonban a csak most bezárt tanév végével megérdemelt nyugalomba lépven, helyébe, valamint a betegsége miatt nyugdíjazását kérő Magyar Ármín állására, a tegnap tartott képviselő testületi gyűlés Kohn Samu és Singer Sándor okl. tanítókat alkalmazta.

Egyesületünk egykori választmányi tagjának, Roder Adolfnak nyugdíjba lépését mostani és volt tanítványai, az agg tanítót szeretettel környező kartársai, a hitközség és a nagy közönség ünneppé varázsták. Utolsó vizsgálatának befejeztével egyik 4. osztálybeli tanítványa oly érzéssel búcsuzott szerető igazgató-tanítójuktól, hogy nem maradt szem könny nélkül. Az ezt követő és gyermekszínelőadással egybekötött nyári ünnepélyen a hitközség és iskolaszék nevében dr. Weisz Ödön ügyvéd, volt tanítványai nevében Dr. Viola Ödön ügyvéd és kollégái nevében Kőrösi József tanító tartottak búcsubeszédet. Volt tanítványai ezüst serleggel, kollegái pedig ezüst íróeszközzel lepték meg az érdemes nyugdíjazottat. A vasvármegyei általános tanítótestület, melynek szombathelyi járáskörénél alelnöki tisztet viselt, e hó 4-én tartott közgyűlésében, Mihály Alajos polgári és középkereskedelmi iskolai tanár ajánlatára, bokros érdemei elismerésül tiszteletbeli tagjává választotta őt, ki egyike volt az egyet legrégebb és legmunkásabb tagjainak.

Serdülő koromban voltam, midőn Roder Adolfot munkái útján megismertem; végzett emberré lettem, midőn életrajza révén törhetlen szorgalmaért és kitartó munkásságaért megbámultam; férfikorba jutottam, a mikor közvetlenül figyelhettem meg kedves modorát, nemes gondolkozását és jótékony szivűségét; mindezek mellett csakis a kartársak elismerő tiszteletének látása, a volt tanítványok és ezek hozzátartozói, szóval az egész község rajongó szeretetének szemlélése kellett ahhoz, hogy őt ezutánra igaz érzelemmel szeressem is. A mily nagy öröömre szolgált idejövetelemnél fellelnem azt az embert, kinek fiatalkori küzdelmeiben saját életem egy csekélyke lapját megörökítve láttam és kihez talán éppen e közösség folytán oly szívesen ragaszkodtam; épp annyira lehangolt az a tudat, hogy tőle ily rövid idő multán búcsúzni voltam kénytelen, s ezen búcsúzásomnál azon fohásznál egyebet nem mondhattam,

minthogy őt az Egek ura gyermekei és volt tanítványai igaz öröme és a hazai zsidó tanítóság büszkeségére még sokáig éltesse.*)"

Révész Márton.

KÖNYVISMERTETÉS.

Deutsches Sprachbuch. Lehr- und Uebungsbuch beim Unterrichte in der deutschen Sprachlehre, Rechtschreibung und den stylistischen Aufsätzen. Im Auftrage des ung. isr. Landes-Lehrervereines bearbeitet von L. Mendl, Professor an der k. isr. Landes-Lehrbildungsanstalt. III. Theil. Oberstufe.

A magyarországi soknyelvű népiskolák kaleidoskopszerű törmelékeinek színvegyülékéből különösen a zsidó népiskola vonhatná és vonja is magára a szakember méltó figyelmét. Míglen nem egy felekezetnek elemi iskolája alig emelkedik az egykori zsidó chéder színvonala fölé, addig a zsidó elemi iskola oly előnyös változásokon ment keresztül, hogy ma méltán az ország legjobb iskolái közé sorolhatjuk ezeket. A zsidó felekezet, valamint a zsidó tanítók érdeme iskoláink felvirágoztatása körül annál feltétlenebb, mert minden *segélyezés*, minden *bátorítás* nélkül megértették a kor szavát és hazafias lelkesedéssel a chéderből fejlődött német népiskolát megmagyarosították. Nem tartozik ezen rövidre szánt ismertetés keretébe nyomon követni a germanizált iskolák magyarosító munkáját, de nem hagyhatjuk érintetlenül azon érdekes momentumát methodikai eljárásunknak, hogy épen a német nyelv segítségével vittük be a magyar szót a zsidó népiskolába. Hazánk számos németajkú vidékén nem is haladhatunk másképp előre a magyarosítás terén, mint a magyar és német nyelvnek folytonos párhuzamos, grammatikai összehasonlítása által, miért is ezen vidékeken már ez okból is indokolt a német nyelvoktatás. Ámde az Alföldön és túl a Dunán annyira megmagyarosodott a zsidó felekezetbeli lakóság, hogy méltán felvethetjük a kérdést, vajon egyáltalán szükséges, indokolt-e a még ezen vidékeken is a német nyelven való tanítás? E kérdésünkre az élet, a tapasztalat adja meg a választ, mert hiszen nem az iskolának, hanem az életnek tanítunk, ez a népiskola jelszava. Eltekintve a tudományos pályáktól, melyeken a német nyelv tudásának nagy hasznát vesszük, a kereskedő, az iparos a német nyelvre határozottan rá van utalva, nélküle nem boldogulhat. Az alföldi zsidó a gyümölcsöt, gabonát, apró jószágot, a dunántúli zsidó még borát is Ausztriába és Németországba küldi, ügyfeleivel folytonos német levelezésben áll. Nem felekezeti, még kevésbé nemzeti (mint a hogy jó barátaink feltüntetni szeretnék) hagyomány, sem liturgiánk semmiféle vonatkozásban nincs azon törekvésünkkel, hogy gyermekeink németül is tudjanak, hanem csak azon józan érzék kifolyása, mely a zsidót oly kiválóan jellemzi.

Érdemül tudandó be tehát orsz. izr. egyesületünknek, midőn német olvasókönyveihez német nyelvkönyv kiadására vállalkozott, de el nem hallgathatom, hogy csak fél munkát végzett. Jelen tankönyv mesterére vall és be fogja tölteni helyét a németajku zsidó népiskolákban, de oly helyeken, hol a gyermek már csak magyarul beszél, ezen nyelvkönyv alapján németül meg nem tanulhat s pedig azon egyszerű oknál fogva, mert a német szövegű szabályokat meg nem érti. Ugy az egyesületnek, mint igen t. szerzőnek legközelebbi feladata tehát, hogy ezen tankönyvét magyar ajkú népiskolák számára is átdolgoztassa.

*) Szívesen adtunk helyet az örvendetes hírt tartalmazó levélnek s csak arra kérjük íróját s általa főt. dr. Bernstein rabbi urat, hogy az eredménnyel kezdett reformokat ne tekintse még befejezeteknek. Az nem járja, hogy oly tekintélyes iskola tantestülete kizárja magát egyesületünkben, az nem lehet, hogy ottani kartársainknak nélkülözni kelljen az egyesületünk-adta erkölcsi s anyagi támogatást.

Szerk.

Maga a könyv négy főrésze oszlik, melyekhez még egy függelék járul. Az első rész a tanultak ismétléseül az egyszerű mondatból kiindulva, az egyes mondatrészeket tárgyalja, majd az egyes szót bontja elemeire és végül a szóképzésben gyakorolja a tanulót.

A második fejezet a főnevet és a főnévvel a mondatban kapcsolatos beszédrészeket, nevezetesen a névelőt, a melléknevet, a számnevet, a viszonyzó és a névmások különféle fajait veszi tárgyalás alá.

A harmadik fejezetben szerző az igék különféle fajait és alakjait ismereti könnyen áttekinthető formában.

A negyedik részben a különféle összetett mondatok alapján áttér a leírásokra, elbeszélésekre, levelezésekre és különféle írásfajok gyakoroltatására.

A függelék igen hasznos része e könyvnek, mert a mondatjelek helyes alkalmazásának és a helyesírás szabályainak áttekintését nyújtja.

Szembeszökő előnyei e tankönyvnek:

1. Nem elvont szabályok alapján megírt *nyelvtan*, hanem szemléltetett olvasmányokból levont tanulságokból szerzi meg a gyermek nyelvismeretét.

2. A tanultak felhasználhatása és begyakorlása céljából az iskolai, vagy házi dolgozatok anyaga mindig adva van, úgy hogy a gyermeket nem kényszerítjük az izléstelen mondatfaragásra.

3. Folytonos összefoglaló és ismétlő kérdések által a nyelvtani anyag is folyton gyakoroltatik.

4. Igen becsesek diktandó gyakorlatai, mely eljárás a helyesírás megtanításának legbiztosabb módja.

A gyakorlatok változatosak és mindig a gyermek ismeretköréhez alkalmazkodnak.

6. A könyv kiállítása igen csinos, nyomása tiszta. Ára 32 kr.

Tankönyvül, mint az eddig megjelentek közül egyik legjobb munkát, melegen ajánljuk. *Barna Jónás.*

Magyar nyelvtan. Hoffmann Mórnak a IV. osztály számára készült magyar nyelvtana már megjelent; érdekesnek tartjuk a könyv felülvizsgálására megkért Simonyi Zsigmond, egyetemi tanárnak hivatalos birálatát rövid kivonatban ide iktatni:

„Hoffmann Mórnak a IV. osztály számára készült gyakorló könyve általában a *mai nyelvészet követelményeinek megfelel* s lényegesebb kifogásra nem ad alkalmat. Részemről azt is helyeslem, hogy a határozók fölosztásában nyelvtanaim legújabb kiadásának azt az egyszerűsítést követte, mely szerint körülményhatározó mind az, a mi nem hely- vagy időhatározó. (Állapot, mód, ok stb. mind a cselekvés körülményeinek nevezhetők.)“

„*Nyelve* általában magyaros és világos. Csak egy-két helyen tűnt föl egy-egy szelid *germanizmus* („vigyázatok azok írására“ 28. e. h. *írásukra*; „*úgy* az iktelen, *mint* az íkes igék 34. e. h. *mind-mind* vagy *valamint* — *úgy*) — vagy pedig a IV. elemi osztályhoz képest *mesterkél*t kifejezés („az íkesek eltérnek az iktelenektől. *a mennyiben* . . .“ 25 l. „*használjátok fel* a következő *gondolatmenetet*“ 30 l.) (Mondanunk sem kell, hogy e kis hibákat még a könyv szedése előtt javítottuk ki. Szerk.)

V E G Y E S E K.

Lapunk mai számához van mellékelve Lampel Róbert (Wodianer F. és fia) es. és kir. udvari könyvkereskedésének tankönyv-kiadványairól szóló árjegyzéke. Tisztelt olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk.

Dr. Simon Józsefet, az „Orsz. Izr. Iroda“ érdemes titkárát édes atyja elhalálózásával nagy gyász érte. Egyesületünk nevében központi választmányunk fejezte ki részvétét a jeles férfinak.

Központi választmányunk kiváló tagját, Bánóczi József dr.-t a közelmult napokban nagy csapás érte. Apósa, Leipniker Manó, tekintélyes fővárosi kereskedő — mint a napilapokból értesülünk — jobblétre szenderült. A jeles férfiú gyászában, ki egyesületi életünkben tevékeny részt vesz és előkelő műveltségével, bölcs tanácsaival gyakran ad irányt működésünknek, őszinte szívvel osztozunk. Hogy Bánóczi József dr. mennyire igaz barátja a népnevelésnek, azt épen e napokban bizonyította be legfényesebben. Ime bánatának közepette is a tanítás ügyével foglalkozik és az elhunyt iránti kegyeletének áldozva, 100 frtot juttat a népnevelés jövődjéé bajnokainak, a nyomorral küzdő tanítójelölteknek. Midőn egyrészt tisztelettel hajolunk meg a kegyeletnek e megható nyilvánulásával szemben, másfelől mély és szívből jövő részvétünknek adunk kifejezést az őt és kedves nejét ért csapás felett, azt óhajtvá hogy a Mindenható mindkettőjüknek vigasztalást nyujtson gyászuknak nehéz napjaiban.

Lapunk szerkesztősége mindig óvakodott attól, hogy központi választmányunk egyes tagjainak működését valamiképen dicséret tárgyává tegye. Kivételt csak egyszer tettünk, midőn Reif Jakabnak az árvaalap létesítése körül szerzett érdemeit jegyeztük fel, nem kis boszuságára a derék férfiúnak, ki egymaga vagy 2000 frtot juttatott gyűjtés útján pénztárunknak. Sajnos, ezúttal is el kell térnünk következetesen betartott szokásunktól. Egyesületünk, illetve központi választmányunk egyik legszerényebb, de buzgalomra, fáradozásra és ügyünkért való lelkesedésre nézve csaknem egyedül álló tagjára hívjuk fel olvasóink figyelmét. *Győri* Adolfról szól a krónika, e kiválóan képzett, jeles tanárról, ki minden alkalmat felhasznál arra, hogy árvaügyünknek hasznára lehessen. Két év óta körülbelül 600 frtot gyűjtött egyesületünknek. S alig hangzottak el a köszönő szavak, melyeket hozzá intéztünk azon alkalomból, hogy az elmúlt iskolai év vége felé egy városi iskolában hangversenyt rendezett s ennek jövedelmeképen 200 frtot juttat árvaalapunknak, máris új terven dolgozik. Nagymarosi tuzskulumban, a hova pihenni tért, az ott nyaraló előkelő közönség közt ügyünknek ismét híveket toboroz, ismét hangversenyt rendez, melyből 180 frt jut árvaalapunknak.

Sajnáljuk, hogy derék barátunk szünidei nyugalma e hirnek nyilvánosságára hozatalával kissé megzavartuk, de nem tehattuk máskép. Már csak az a világ rendje, hogy jótét helyébe jót ne várj. Bár mennyire is haragszik azonban Győri barátunk a személyét érintő kitüntetések miatt, reméljük, azt még sem veszi tőlünk zokon, ha működésének egy nagy részét szép erényekkel ékeskedő, bájos hitvestársára hárítjuk, ki férjével vetélkedve fáradozik ügyünk elősegítésén.

Isten áldása legyen mindkettőjük működésén.

Búcsuszó és köszönet. 40 évi néptanítói tevékenység után erőm hanyatlását érzem, kénytelen vagyok szent működésemet abbahagyni és nyugdíjba lépni — mégis kötelességemnek tartom, ezt az irántam érdeklődő t. kartársaimnak tudomására hozni.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ő kegyelmessége a hazai törvények értelmében megfelelő nyugdíjösszeget utalványoz ki részemre, ugyszintén a helybeli status-quo hitközség is, melynek iskoláján 33 éven át működtem — oly évi segélyben fog részesíteni, hogy a gondviselés által megszabandó hátra levő napjaimat szerény, de kielégítő helyzetben fogom eltölthetni.

Ha meggondoljuk, hogy még rövid évtizedek előtt a munkaképtelen tanító többnyire a koldusbotra volt utalva, úgy elég okunk van, a talmud szavaival felkiáltani: „bóruh mesáne itim“ ברוך משנה עתים Dicsőség annak, ki az időket jóra változtatja. Ha még egy s más kívánni valónk van is,

mégis hálásak lehetünk, tanítók, Isten és az illető személyek iránt, kik ezen humánus és igazságos időt teremtették. Különös hálát érzek a nevezett st.-quo izr. hitközség iránt és kívánom, hogy úgy a helybeli, mint a n.-becskereki hitközség, mely e lapok 4. sz. szerint tanítójának évi 600 frtot szavazott meg, mindenfelé például szolgáljon. **כמותם ירבו בישדאל!**

T. Kartársaimnak is köszönetet mondok kollegiálitásukért általában, és különösen, hogy havi értesítőmet — mely tizenegyedik kiadásban jelent már meg — iskolájukba bevezetni szívesek voltak. Egyszersmind kérem, hogy ezentúl is szíveskedjenek a könyvecskét jóakaratukba fogadni. Részemről ezután is törekedni fogok — csekély erőmhöz mérten — irodalmilag a tanítóság és a zsidó nevelés érdekében működni.

Őszintén kívánva, hogy Isten mindnyájuknak erőt és türelmet adjon szent hivatásunk teljesítésére, ajánlom magamat t. kartársaimnak jó indulatába.

Kartársi üdvözlettel

Singer Izráel

nyugalmazott tanító.

S.-A.-Ujhely, 1893. július 21-én.

(Nyugdíjba lépő kartársunk egyesületünk részéről fogadja őszinte rokonszenvünk kifejezését évtizedeken át tartó buzgalmaért; végzett munkájára nyugodtan tekinthet vissza, fáradozásainak gyümölcseiként tanítványainak szeretetét s kartársainak becsülését aratta. Adja a Mindenható, hogy változatlan egészségben élvezhesse még hosszú időn át kormányunk s dicséretre méltó hitközsége által számára nyújtott nyugdíját.)

Ifjusági istenitisztelek. Alig találkozik ma már tanító, ki a vallásos és erkölcsös nevelés leghathatósabb eszközét, az ifjusági istenitiszteleket, a nevelés eszközei közé föl nem vette volna; de tény, hogy sehol oly sok ferdeséggel, önkénykedéssel nem találkozunk, mint épp e téren. A nagyobb hitközségek sokat tettek már e ferde viszony megjavítására nézve, de azért sajnos, még mindig rendszertelenséggel találkozunk sok hitközségben. Őszinte örömmel üdvözöljük azért siklósi kartársunkat, Kellner Ignác urat, ki egyrészt, mint buzgó vallástánító, másrészt mint kiváló zeneértő egy kis füzetben vetette meg alapját a zsidó népiskolai istenitiszteleknek, különös gondot fordítván, a könnyű, változatos s gyermekies énekekre. Hozzánk írt levelében „ומירות לעבודת הקודש' בבית הלמוד מדי שבת בשבתו מאת הק יצחק דוב סג"ל" cím alatt megjelent művecskéjéről, szerkesztő többek közt így nyilatkozik: „Nem túlzok, midőn kinyilatkoztatom, hogy tervem hála Istennek minden tekintetben sikerült, s ez az, mi engem énekeimnek fenti cím alatti kiadására ösztönzött. Az énekek oly szépek, fülbemászó és épületesek, hogy a gyermekek azokat nagy kedvvel éneklik, számosan megjelenő vendégeink is gyönyörrel hallgatták. Nagy előnyük még az is, hogy a füzetecske valamennyi, az előadáskor előforduló, kántori sólokat is magában foglalja oly könnyű kivitelben, hogy fölöslegessé teszi az iskolához nem tartozó egyének közreműködését, mivel minden zenehallással bíró tanító, vagy nagyobb fiú végezheti azok alapján a kántori teendőket. S mondjuk ki e helyen is: „*A tanító az iskola.*“ Nálunk pl. egy polg. isk. növendék a kántor.

Ezeket előrebocsájtva tiszteletteljesen fordulok t. kartársaimhoz, kérve őket, hogy művecskémet növendéküknek kézikönyvül való használatra, ajánlani szíveskedjenek. A hangjegy értékének megismerése után, igen könnyen boldogul a növendék.“ A könyv ára 35 kr. s Kellner Ignác izr. kántortanítónál (Siklós) megrendelhető.

Lapunk zártával kapjuk az örvendetes hirt, hogy miskolczi kartársaink az árvaalap javára gyűjtött 569 frt 85 krt beküldték. Mig kellő módon nyugtázzhatjuk lelkesedésük gyümölcseit, ez uton mondunk nekik köszönetet.

Hymen. *Weisz* Mór, nyiregyházi tanító, oltár elé vezette *Schön* Bernát győri tagtársunknak, Választmányunk tagjának, szeretetreméltó leányát. — *Neufeld* Ignác, egyesületünk tagja, eljegyezte *Kain* Dávid, ibrányi kereskedő *Esztí* nevű leányát. — *Herzfeld* Lipót, Abauj-Szepsi tanító, augusztus hó 22-én tartotta meg esküvőjét *Beutum* Berta kisasszonnyal, az odaváló rabbi művelt leányával. — *Czukermann* Jakab tagtársunk Gíralton, eljegyezte *Steiner Linka* kisasszonyt, *Steiner* Ignác lévai kartársunk kedves leányát. Őszinte szívvvel kívánunk szerencsét a fiatal párok frigyéhez.

Elhalálozás. *Bak* W. Ignác, az „Ung. Israelit“ majdnem 20 éven át fennállott zsidó felekezeti hetilap szerkesztője és kiadója múlt hó 4-én halt meg Budapesten 72 éves korában. Temetésén a boldogultnak volt számos tisztelője jelent meg és dr. Kayserling tartotta meg a gyászbeszédet, a melyben a megdicsőültnek tudományosságát, kitűnő tehetségét méltatta a reámutatott a nagyszegénységben hátramaradt családjára. Az „Ung. Israelit“ szerkesztését, Spitzer D. H. úr vette át és a múlt hó 22-én megjelent szám majdnem kizárólagosan az örökre elköltözött emlékének van szentelve. Béke lengjen porai felett! A gyászolókat pedig Isten vigasztalja!

Szerkesztői üzenetek.

L. M. Eger. Méltatását legközelebbi számunk hozza. — **K. I. Kecskemét.** Sorát ejtjük. — **Többeknek.** Nyugtázások a jövő számra maradnak.

Alólirt ismert szolid cég ajánl

ראש השנה és יום-כפור

előtt ünnepi imádságkönyveket magyar, német vagy héber betűs fordításban, kilencz diszkötésben 3, 4, 5 forintért és a négy első kötetet 2 frt és 2 frt 50 krért, egy vagy 2 kötetben 1 frttől 50 krig. — שליחים valódi gyapjuból vagy a legjobb minőségű selyemből 3 frttől kezdve 50—50 krjával főlebb egész 15 forintig.

Arany- és ezüst-sujtások 50 krtól 6 forintig. — **Fehér imasipkákat** 80 krtól 3 forintig. — **Imakönyvek** njesztendei vagy menyasszonyi ajándéknak 1 frttől 10 forintig, hibátlan שופרות 3 frttől 5 forintig. — **Aranyhímzésű munkák, Teflim,** valamint minden a zsidó ritushoz tartozó tárgyak, — ugy szintén :

EMLÉKTÁBLÁKAT (Jahrzeittabellen)

hibátlanul, 50 évré kiszámítva 1 frttől 1 frt 50 krajczárig postai utánvét mellett.

Schwartz Ignác

könyvkereskedése

BUDAPEST, király-utca 3. szám.

Mindenféle népiskolai tankönyvek szintén itt kaphatók.

IFJ. NÁGEL OTTÓ

könyvkereskedésében

megjelent és kapható, BUDAPESTEN, Múzeum-
körút, a nemzeti színház bérházában.

- חומת המשקף** *Hittani hármaskönyv*, nép-, polgári- és középiskolai zsidó tanulók számára. **I. kötet népiskolák használatára** szerkesztette Dr. Zsengeri Samu. Hatodik javított, bővített s Palaestina térképével és földrajzi vázlatával megtöltött kiadás. Ára kemény kötésben 30 kr.
- II. kötet, polgári és középiskolák használatára.** Második javított és bővített kiadás. Ára kemény kötésben 50 kr.
- תורת המקרא (Thoráth Hamikrá)** *Heber ABC- és olvasókönyv* írta Dr. Zsengeri Samu. Ára keménykötésben 26 kr.
- חנוד בר מצוה** *Barmiczva oktatás* izr. tanítók és tanulók számára. A Barmiczva előkészítésre szükséges szabályok és tantételek, Barmiczva és iskolai beszédek, valamint családi ünnepélyekre való üdvözlések. Szerk. Dr. Zsengeri Samu. Ára kemény kötésben 50 kr.
- Zsidó Hit- és erkölcstan.** Középiskolák számára írta Halász Nándor. I. rész, ára 70 kr., II. rész, ára 40 kr.
- Zsidó Hittani katekizmus** polgári és felsőbb leányiskolák számára, írta Halász Nándor. Második kiadás. I. rész, ára 30 kr., II. rész, ára 25 kr., III. rész, ára 35 kr., IV. rész, ára 35 kr.
- Zsidó Hittani katekizmus** polgári és hasonló fokú fiúiskolák részére írta Halász Nándor. Ára: I. rész, 36 kr., II. rész, 30 kr., III. rész 35 kr., IV. r. 45 kr.
- Gáspár Ignác. Elemi földrajz.** Számos képpel. I. rész. A népiskolák III. és IV. osztálya számára. Ára kemény kötésben 24 kr., II. rész, a népiskolák V. és VI. osztálya számára. Ára kemény kötésben 32 kr.
- Általánosan engedélyezve a m. kir. közokt. miniszterium 17,358/88. számú rendeletével.
- Gáspár Ignác Első oktatás a földrajzban.** A népiskolák középosztályai számára. 62 képpel. Tizenkettedik javított kiadás. Ára kemény kötéssel — 32 képpel 44 kr.
- Általánosan engedélyezve a magy. kir. közokt. miniszterium 17,358/88. számú rendeletével.
- Barna J. Népiskolai földrajz.** Második javított kiadás. I. rész a IV. osztály számára 20. II. rész az V. oszt. számára 20. III. rész a VI. oszt. számára 20 kr.
- Gáspár J. Kis földrajz** falusi iskolák számára. Ára 26 kr.
- Gáspár Ign. Népiskolai számtan** a II. osztály számára. Ára 26 kr.
- Füredi Ignác. Számtani példatár** a népiskolák számára magyarázó jegyzetekkel és megoldásokkal.
- A népiskolai 2. osztály számára 5. kiadás. Kemény kötésben. Ára 20 kr.
- A népiskolai 3. osztály számára 5. kiadás. Kemény kötésben. Ára 20 kr.
- A népiskolai 4. osztály számára 3 kiadás. Kemény kötésben Ára 24 kr.
- A népiskolai 5. és 6. osztály számára 2. kiadás. Ára 32 kr.
- Barna J. Magyarország története** az újabb miniszteri tanterv alapján népiskolák használatára. Hatodik kiadás. Ára vászonkötésben 30 kr.
- A m. k. vallás- és közokt. miniszterium 22452. sz. a. általánosan engedélyezve:
- Virág József és Walter Károly Számtani gyakorlókönyv** a népiskolák számára. I. rész 25., II. rész 20, III. rész 20, IV. rész ára... 40 kr.
- Udvardy Gyula. Magyarok története** életrajzi irányban. Izr. elemi iskolák V. oszt. számára. Második javított kiadás. Ára 30 kr.
- Barna J. Magyarország története** párhuzamosan alkotmányunk vázlatával és a főbb világesemények függelékével, népiskolák használatára. Ötödik kiadás ára keménykötésben 30 kr.

- Kugler J. Irályképző** alsófoku ipariskolák használatára I. fele —.50, II. fele —.50, Általánosan engedélyezve a vallás- és közoktatásügyi m. kir. mi iszterium 44422/2890 számú rendeletével.
- Erdős Miksa. Elemi természetrajz** a népiskolák felsőbb osztályai számára, 75 képpel. Keménykötésben. Ára —.40 kr.
- Ruttkay Sándor. Egészségi, erkölcsi és illemszabályok** IV. kiadás, ára —.06 kr.
E könyvecske a m. kir. közokt. miniszterium 12,052/1888. számú rendeletével és a főváros tanácsának 7,696/887. számú rendeletével az ország és főváros összes népiskolai növendékeinek megvételre ajánltatott.
- Horváth és Juhász. Módszeres tornatanítás** I. rész, népiskolai torna- gyakorlatok, ára —.40
- Schwarz M. Az egyenletek megfejtése népszerű modorban** a népiskolák V. és VI. osztályai és polgári iskolák számára, ára —.40
- Dr. Ploetz Károly. Elemi francia nyelvtan**, a 33. kiadás után átdolgozta Nagy Lajos. I. rész. Második kiadás. Ára kemény kötésben —.44
II. rész. Második kiadás. Ára kemény kötésben —.44
Mind a két rész egy kötetben, kemény kötésben, ára —.80
Általánosan engedélyezve a m. kir. közokt. miniszterium 7,358/88. sz. rendeletével.
- Dr. Ploetz Károly. Syllabaire française.** A francia nyelvtanítás *első foka*. A huszadik kiadás szerint magyar nyelvre átdolgozta Nagy Lajos. Ára kemény kötésben —.50
- Dr. Ploetz Károly. Conjugaison française.** Második fokozat a francia nyelvoktatásra, olvasókönyvvel és szótárral szerkesztve. Az eredeti 12. kiadás után magyar nyelvre átdolgozta Kubinyi F. A. Ára kemény kötésben —.80
- Dr. Ahn Ferencz.** Gyakorlati tanfolyam a német nyelv gyors és könnyű megtanulására. Az eredeti nyomán írta Nagy Lajos. I. rész 7-ik kiadás ára kemény kötésben —.40
II. rész harmadik javított kiadás ára kemény kötésben —.40
Mind a két rész egy kötetben —.80
- Dr. Zsengeri S. Irálytan** alsófoku ipariskolák számára. Engedélyezettett a m. kir. vallás- és közokt. miniszter 890/3,450. sz. rendeletével. Ára kemény kötésben —.40
- Szabó Endre. A kézimunka tanítása a népiskolában.** Második javított kiadás. Ára —.72
- Flesch M. Leitfaden zum richtigen Denken, Sprechen und Schreiben**, I. Theil für die unteren Klasse der Volksschule. Ára —.30
II. Theil für die oberen Klassen d. Volksschule. Ára —.30

Ezen jeles tankönyvek oly iskolákban való bevezetése, a hol azok eddig használatban nem voltak, főtörekvésem lévén, e cél elérésére kívánatra, *mutatvány-példányokat* szívesen küldök ingyen és bérmentve. Az itt elősoroltakon kívül *valamennyi* iskolakönyv általam beszerezhető, a tankönyvszükséglet szállítására ugyanazon feltételek mellett készségesen ajánlkozom, mint a melyek bármelyik más kiadó részéről nyujtatnak.

Tisztelt Kartársaim!

Tisztelettel értesitem Önöket, hogy feleségem „Heller K.” nevére, Budapesten, V., Váci-körút 74. sz. alatt, papirkereskedést nyitottam és azt a legdüsabban felszereltem. Annál is inkább bátorkodom t. Kartársaim b. figyelmét üzletemre irányítani, mivel oly kedvezményeket nyujtok, a melyekre más papirkereskedő nem hajlandó.

Számos megrendeléseik reményében vagyok teljes tisztelettel

pp. HELLER K.,

papir, író, rajz, irodaszerek és üzleti könyvek raktára, mindennemű kő- és könyvnyomdai munkák felvétele.

Budapesten, V., Váci-körút 74. sz.

Wank S. Zsigmond, volt tanító.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

A Franklin-Társulat kiadásában

Budapesten megjelent:

Hochmuth Abrahám. Gotteserkenntnis und Gottesverehrung als Lehr- u. Handbuch zum Religionsunterricht II. Aufl. 60 kr.

— **Isten-ismeret és Isten-tisztelet.** A biblia és későbbi iratokon alapuló tan- és kézikönyv a vallás oktatására. II-dik olcsó kiadás..... 60 kr.

— **Mózesi hit- és erkölcstan az elemi és felső népiskolák számára.** Kivonat az „Istenismeret és istentisztelet“ című vallástani könyvéből, utmutatása és felügyelete mellett készítette Szép Lipót. Kötve 30 kr.

Kapl Gyula. Összhangzattani gyakorló-könyv. Zeneiskolák és tanítóképző intézetek számára.

I. Füzet. Füzve 30 kr.

II. Füzet. Füzve 40 kr.

Klingenberg Jakab. Magyar nyelv- és irálytan. Helyesírási és irodalmi függelékkel. A népiskola V. és VI. osztálya számára. Negyedik kiadás. Kötve 50 kr.

— **Gyakorlati német nyelvtan kezdők számára.**

I. rész: 4 kiad. Kötve..... 25 kr.

II. rész: 2. kiadás, Kötve 50 kr.

Kohányi Sámuel. Gyermekdalok Fröbel fejlesztő rendszeréhez. K sedóvodák, gyermekkertek, a népiskolák alsóbb osztályai számára és családi használatra. I. füzet: Füzve 20 kr. II. füzet füzve 40 kr.

Löw Lipót Bibliái történet. Zsidó tanulók számára. Magyarra áttette Löw Tóbiás. Nyolczadik kiadás. Kötve 50 kr.

Lutter Nándor. Számtani példatár a népisk. szám. Az 1877 aug. 16-án 21678. sz. miniszteri rendelet szerint átdolgozott kiadás.

A II. osztály számára V. kiadás 20 kr.

A III. " " V. " 15 kr.

A IV. " " V. " 15 kr.

Az V. " " IV. " 10 kr.

A VI. " " IV. " 25 kr.

Madzsar János. Magyar nyelvkönyv a német tannyelvű népiskolák számára.

I. köt.: A II. oszt. számára. 2. kiadás. Kötve ... 30 kr.

II. kötet: A III-dik osztály számára. Kötve 40 kr.

III. kötet: A IV-dik osztály számára. Kötve 30 kr.

IV. kötet: Az V. és VI. osztály számára. Kötve 35 kr.

Szente József. Számtani szemelvények. — Ismétlő iskolások számára. Kötve 50 kr.

Magyar olvasókönyv német tannyelvű népiskolák számára. Szerzők Bakó S. Fröh-

wirth K., Gruber J. és Posch L. Első rész: Az írva-olvastató tanmód elvei szerint dolgozva. I. és II. évfolyam Hatodik kiadás. Kötve 30 kr. Második rész. III. évfolyam. Negyedik kiadás. Kötve..... 30kr. Harmadik rész. IV. évfolyam. Második kiadás. Kötve 40 kr. Negyedik rész. V. és VI. évf. 50 kr.

Valló Vilmos. Népiskolai olvasmányok a gazdasági chemia köréből. Füzve 60 kr.

Ziltz Mór. Hittan az izraelita népiskolák alsóbb osztályai számára. Tizedik kiadás. Kötve. 30 kr.

— **Hittan.** Az izr. népisk. felső osztályai számára. — 4-dik kiadás. Kötve 40 kr.

Ballagi Karl u. Nagy Ladislaus. Geschichte Ungarns, uebst einigen Hauptzügen aus der allgemeinen Geschichte, für Volksschulen bearbeitet. Geh. 30 kr.

Bánhegyi Stefan. Ungarischer Kinderfreund. Ein Lern- und Lesebuch für die mittleren und höheren Klassen deutscher Volksschulen in Ungarn. Nach Bánhegyi und Emeryczy's „Népiskolai tankönyv“ bearb. Vierte Aufl. Geb. 60 kr.

Posch, Frühwirth und Kund. Fibel für den Schreib-Leseunterricht. Zweite Auflage Gebunden.... 25 kr.

Posch L. Deutsches Lesebuch für Volksschulen.

I. Theil 2. Schuljahr Geb. 35 kr.

II. Theil 3. Schuljahr, Geb. 55 kr.

III Theil 4. Schuljahr, Geb. 60 kr.

IV. Theil. 5. und 6. Schuljahr. Gebunden..... 70 kr.

Klingenberg J. Deutsches Sprachbuch. Ein Leitfadenzur praktischen und theoretischen Behandlung des einfachen Satzes, mit einer Beigabe von Orthographie u. Stilübungen.

I. Theil. Dritte verbesserte Auflage. Für die dritte Volksschulklasse. Gehftet 30 kr.

II. Theil Für die oberen Volksschulklassen (4. 5.) Geh. 40 kr.

Ziltz Moritz. Glaubenslehre für die unteren Klassen der isr. Volksschulen. Fünfte verbesserte Auflage. Geh. 25 kr.

— **Glaubenslehre** für die höheren Klassen der isr. Volksschulen. Dritte vermehrte und verbesserte Aufl. Geh. 35 kr.

— **Hebräische Sprachlehre** für isr. Volksschulen in zwei Cursen. — Zweite Auflage. Geh 40 kr.

A Franklin-Társulat kiadásában

Budapesten megjelent:

Szirmal József. **Az első iskolaév.** Magyar Abc. és olvasókönyv. Kötve ... 20 kr.
 A II. iskolaév. **A lakóhely.** Kötve 30 kr.
 A III. iskolaév. **A szülőföld** Kötve 30 kr.
 A IV. iskolaév **A haza.** Kötve ... 50 kr.
 Az V. és VI. iskolaév. **Hazánk és a nagyvilág.** Kötve 60 kr.

Szirmal József. **Az első iskolaév.** Magyar ABC. és olvasókönyv, álló írású kiadás. Kötve 20 kr.

Szirmal József. **Német nyelvképzőiskola gyakorlati példákban.** Olvasás, nyelvtan és fogalmazás egyközpontu körökben
 I. rész 2. kiadás kötve 20 kr.
 II. rész 2. kiadás. Kötve 20 "
 III. rész kötve 30 "

Szirmai József. **Fali olvasó-táblák.** 11 tábla 1 frt.

Szirmai József. **Népiskolai számolókönyv.** Koronaérték szerint.
 I. füzet. A II-dik oszt. szám. Füzve 20 kr.
 II. " A III-dik " " " " 20 kr.

Ballagi Károly és Nagy László. **Magyarország története.** Kapcsolatban az általános történelem legfőbb vonásaival. Népiskolák számára. Huszonhatodik kiadás. Kötve..... 30 kr.

— **Földrajz** népiskolák számára.
 I. évf. vagy a népiskola 4. oszt. tananyaga. 6. kiadás. Kötve. 20 kr.
 II. évf. vagy a népiskola 5. oszt. tananyaga. Negyedik kiadás Kötve 30 kr.
 III. évf. vagy a népiskola 6. oszt. tananyaga. 3. kiadás. kötve 25 kr.

Bánhegyi és Emericzy. **Népiskolai tankönyv** olvasmányokkal a magyarhoni népiskolák mindennapi és ismétlő iskolai számára. X kiadás kötve 60 kr.

Csukási Fülöp és Schön József **Zsidó hittan** a szentírás elbeszélései kapcsán az őshéber eredeti szöveg alapján a legjelesebb értelmezők és fordítások egybevetésével.

Első könyv: A népiskola felső osztályai, illetve a polgári és középiskolák alsó osztály számára, II-ik bővített és javított kiadás. Füzve 80 kr.
 Második könyv: a polg. és középiskolák III. és IV. osztályai szám. Füzve 50 kr.
 Harmadik könyv: A polg. és középiskolák IV. oszt. számára Füzve 20 kr.

Csukási F. és Schön J. **Kis biblia** a zsidó ifj. számára. Az őshéber eredeti szöveg

Szirmai J. u. Mayer A. **Das erste Schuljahr.** Fibel nach der gemischten Schreibmethode bearb III. Auflage Gebunden 25 kr.

— **Das Zweite Schuljahr.** Deutsches Lesebuch für Volksschulen Ungarns mit deutscher Unterrichtssprache III. Aufl. Gebunden ... 30 kr.
 III. Schuljahr III. Auflage geb. 40 "
 IV. Schuljahr II. Auflage geb. 50 "
 V. Schuljahr 60 "
 VI. Schuljahr 70 "

Szirmal Josef. **Das erste Schuljahr.** Fibel mit steiler Currentschrift. Geb. 25 kr.

— **Das erste Schuljahr.** Fibel mit steiler Lateinschrift. Gebunden 25 kr.

A zsidó népiskolák számára szerkesztett kiadásból megjelentek:

A második iskolaév kötve 30 kr.
 A harmadik iskolaév " 30 "
 Das dritte Schuljahr " 40 "
 Das vierte Schuljahr " 50 "

nyomán. Két részben. I. rész kötve 40 kr. II. rész kötve 60 kr., egy vászonkötetbe kötve 1 frt 20 kr.

— **A zsidók története,** különös tekintettel a magyar zsidók történetére. Füzve 1 frt 20 kr.

Erdődi János. **Földrajzi vezérfonal** iskolai és magánhasználatra. 6. átdolgozott kiadás, kilencz térképpel. Füzve 50 kr.

— **Földrajz** a népiskolák felsőbb osztályai számára. Függelékül: Történelmi képek. 5. kiadás. Füzve ... 25 kr.

Führer Ignác és Schön József. **Módszeres nyelvtani példatár.** A népiskolák II. osztálya számára mondattani alapon. Kötve 20 kr., III. osztály számára kötve 25 kr., IV. osztály számára kötve 25 kr.

Gyürky Antal. **Magyar polgári jogok és kötelességek rövid ismertetése,** Kérdések és feleletekben. Hoffmann Mór által átdolgozott 4. kiadás. Kötve 25 kr.

Róth Samu. **A természetrajz elemei.** Felsőbb népiskolák számára 80 kr.

Udvarhelyi Gyula. **Magyar nyelvtan** felső népiskolák
 I. oszt szám. Kötve ... 50 kr.
 II. oszt. számára. Kötve... 40 kr.

FÜREDI IGNÁCZ

(lakik : Budapesten, Kerepesi-ut 34.

Könyveinek jegyzéke.

Nyelvtani példatár , 3 kötetke (Franklin-T.), kötve	20—25 kr.
Readszerés Magyar Nyelvtan antibarbarussal, polgári, felső népiskolák és tanítóképzők használatára, (által. engedélyezve) (3-ik kiadás Lauffer)	60 kr.
Számtani Pédátár , 5 kötetke, (5. kiadás) kötve ...	20—24 kr.
Hazai s által. Földrajz (14. kiadás. Dobrowsky és Franke) kötve	24 kr.
A magyarok Története (18. kiadás, Dobrowsky és Franke) kötve	24 kr.
Ugyanaz németül is (8. kiadás, Dobr. és Franke) kötve	24 kr.
A természetrajz elemei (5. és 6. kiadás) kötve	20—30 kr.
Kisebb és nagyobb Világtörténet jellemképekben	40—60 kr.
Ugyanaz németül is (Lauffer V.)	50 kr.
Első oktatás a francia nyelvben , kiejtéssel, kötve	30 kr.
Prakt. französische Sprachlehre , gebunden	30 kr.
Prakt. ungar. Sprachlehre , 2. Aufl. (Lauffer)	36 kr.
Mózes I. és III. könyvei (Singer és Wolfner) kötve ...	40—40 kr.
Jósua s a Birák , kötve	60 kr.
Luchosz Hopp'olim nyelvtani jegyzetekkel, füzve	20 kr.
Emil vagy a nevelésről Irta Rousseau J. J. Franciaából fordítva. (Második jav. kiadás sajtó alatt van)	2.40 kr.
Magyarialanságok betűrendben	40 kr.
Első magyar Machzór מַחְזֹר 3 kötetben (Löwy)	2.50 kr.
Teljes héber - magyar Machzór 9 kötetben, arany metszéssel (tanítóknak a szerzőnél)	4.— kr.
Magyar-német és német-magyar Szótár , (által. engedélyezve) füzve	2.— kr.
Magyar-német és német-magyar Zsebszótár (ált. engedélyezve) füzve Mehner V.-nál	60—60 kr.
Magyar-német és német-magyar beszélgetések , kötve	1.— kr.
Deutsche Sprachlehre für Volksschulen (által. engedélyezve) kötve	30 kr.
Mózi és az Aranykereső , elbeszélések Hoffmann F.-tól	50—50 kr.
Idegen szótár , kiejtéssel, kötve	1.— kr.

SINGER és WOLFNER

kiadásai

—⊗ BUDAPEST. ⊗—

Elemi-, polgári- és középiskolai hittani kézikönyvek.

A zsidó hitoktatás vezérfonal a közös népiskolák növendékeinek használatára. *Kiadja a Pesti izr. hitközség.*

1. füzet az I. és II. osztály számára. Kötve	30 kr.
2. „ a III. „ „	25 kr.
3. „ a IV. „ „	30 kr.
pótfüzet a IV. „ „	12 kr.

Zsidó vallástani vezérfonala a polgári és középiskolák I. oszt. számára. Szerkesztették *Halász Náthán és Schlesinger Sámuel.*

Ára kötve ... 65 kr.

Életforrás vagyis **Mózesi vallástan.** Tanítóképezdek és közép-tanodák felsőbb oszt. számára. Irta *Deutsch Henrik.* Négy füzet.

Egy-egy füzet ára 40 kr.

Olvásmányok a bibliából, iskolai használatra. Fordították és jegyzetekkel ellátták *Schön D. és Stern A.*

I. rész. Zsoltárok, 2-ik javított kiadás. Ára 30 kr.

II. rész. Proféták. Ára 60 kr.

A zsidó nép és irodalom története. Iskolai használatra írta *Dr. Goldberg Rafael.* Harmadik kiadás.

Ára ... 70 kr.

Izrael története. I. rész. A honfoglalástól az első templom elpusztulásáig. Olvasmányokkal, héber szentírási szemelvényekkel és nyelvi magyarázatokkal. A pesti izr. hitközség megbízásából írták *Dr. Bárány József és Stern Ábrahám,* tanár.

Ára kötve ... 85 kr.

Ugyanaz II. rész. Irta *Stern Ábrahám.* Ára kötve 1 frt.

Bibliai szemelvények. I. kötet. Zsoltárok és régibb proféták. Szerkesztette *Schreiner Márton.*

Ára kötve ... 1 frt.

Ujdonság.

Kiadóhivatalunkban legujabban megjelent:

László Antal, német nyelv és olvasókönyv az elemi népiskolák számára. I. rész. Ára 36 kr.

SINGER és WOLFNER könyvkereskedése,

az orsz. izr. tanítóegyesület kiadója

BUDAPEST, Andrásy-ut 10. szám.

Elemi iskolai könyvek jegyzéke osztályok szerint csoportosítva.

I. osztály.

Müller Adolf, Magyar ABC és olvasókönyv (az izr. tan.-egy. kiadványa)	20 kr.
Müller Adolf, Héber ABC és olvasókönyv bekötve	20 "
Herzog Emil, Német ABC és olvasókönyv (az izr. tan.-egy. kiadványa)	20 "

II. osztály.

Radó, Magyar olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	32 kr.
Hoffmann, magyar nyelvtan bekötve (" ")	15 "
Mendl, Német olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	32 "
" Deutsches Sprachbuch II. (Az izr. tan. egyes. kiadv.)	20 "
Hoffmann, német nyelvt. gyakorlókönyv (magy. ajku isk. számára ...)	40 "
Mózes I. könyve, magyar fordítással bekötve (az izr. tan.-egy. kiadványa)	40 "
Imakönyv, (az izr. tanító-egyesület kiadványa) bekötve	40 "
Schwarz Mór, számtani gyakorlókönyv II. oszt. számára bekötve	20 "
Major Gy., Énekkönyv zsidó iskolák számára 1. füzet	20 "

III. osztály.

Radó, Magyar olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	36 kr.
Hoffmann M., Magyar nyelvtan bekötve (" ")	20 "
Hoffmann, német nyelvt. gyakorlókönyv bekötve (magy. ajku isk. számára)	40 "
Mendl, Német olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	36 "
" Deutsches Sprachbuch III. (")	25 "
Mózes II. könyve, magyar fordítással bekötve (")	40 "
Imakönyv, (az izr. tanító egyesület kiadványa) ...	40 "
Lakits—Neiger—Kiss Áron, földrajz bekötve	12 "
Mayer—Márki, Történelem bekötve	24 "
Schwarz, számtani gyakorlókönyv bekötve	24 "
Gönczy—Kogutovics, (az illető) megye térképe	30 "
Kogutovics, Magyarország. kéztérképe (Singer és Wolfner kiadása)	24 "
Hátsek, Pestmegye és Budapest és környékének térképe	24 "
Hóos, Dalkönyvecske 1. füzet	15 "
Major Gy., Énekkönyv zsidó iskolák számára 1. füzet	20 "

IV. osztály.

Radó, Magyar olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	45 kr.
Hoffmann, magyar nyelvtan bekötve	20 "
Mendl, Német olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	45 "
Mendl, német nyelvt. gyakorlókönyv	36 "
Mózes III. és IV. könyve, (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	80 "
Imakönyv, (az izr. tanító-egyesület kiadványa) bekötve	40 "
Lakits—Neiger—Kiss Áron, földrajz bekötve	28 "
Mayer—Márki, Történelem bekötve	24 "
Schwarz, számtani gyakorlókönyv bekötve	24 "
Orbók, Egészségtan bekötve	20 "
Kogutovics, Magyarország isk. kéztérképe (Singer és Wolfner kiadása)	24 "
Hátsek, az osztr.-magy. mon. isk. kéztérképe (Singer és Wolfner kiadása)	20 "
Hóos, Dalkönyvecske 2. füzet	15 "
Major Gy., Énekkönyv zsidó iskolák számára 2. füzet	20 "

V. és VI. osztály.

Radó, Magy. olv. (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	65 kr.	Füredi, Világtörténet	40 "
Mendl, deutsches Lesebuch bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	65 kr.	Schwarz, számt. gyak.-k. bek.	36 "
Hoffmann, német nyelvt. gyakorlókönyv bekötve	40 kr.	Ertl H., Természetr. Kötve	32 "
Mózes öt könyve, bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadv.)	40 kr. 2 frt	Irmey-Baló, Alkotmányt. kötve	20 "
Imakönyv, (az izr. tan.-egy. kiadványa) bekötve	40 kr.	Pollák K., Elemi mértan	24 "
Lakits—Neiger—Kiss Áron, Földrajz bekötve	36 kr.	Mocnik—Orbók, mértan kötve	24 kr.
Mayer—Márki, Történ. bek.	24 "	Hóos, Dalkönyvecske 2. füzet	15 "
		Major Gy., Énekkönyv zsidó iskolák számára. 2. füzet	20 kr.
		Orbók, Egészségtan bekötve	20 "
		Kogutovics, Magyarország térk.	24 "
		Hátsek, az osztr.-magy. mon. isk. kéztérk. (Singer és Wolfner kiad.)	20 kr.

Bevezetés czéjából mutatványpéldányt megkeresésre szivesen küldünk.

☛ Könyvkereskedésünkben kapható minden bárhol és bárki által hirdetett iskolai és tankönyv.

Nyom. „CORVINA“ (Schlesinger Ignác) nyomdája, Budapest, rostély-utca.